

تاب‌آوری باجذب شوک‌ها

تحریم‌ها، درآمدهای حاصل از فروش نفت و گاز را به حدود نصف سال ۱۳۹۰ کاهش داد و کشور را با معضل کسری بودجه مواجه کرد. دولت دهم برای حل این معضل و پوشش هزینه‌های خود، سیاست تجربه‌شده دست‌کاری نرخ ارز را اجرا کرد. افزایش یکباره نرخ ارز به عنوان قیمتی کلیدی، تبعات تورمی گسترده‌ای را به کشور تحمیل کرد و ضربات جبران‌ناپذیری را به بخش‌های تولیدی کشور وارد آورد. در همین سال بدهی دولت به بانک مرکزی ۴۰درصد و حجم نقدینگی ۳۰ درصد رشد کرد. پیامد این اقدامات به تورم‌های فزاینده سمت تولیدکننده (۳۲٫۴درصد) و مصرف‌کننده (۳۰٫۵ درصد) منتهی شد. نتیجه تمام سوءمدیریت‌ها در برابر بحران سال ۱۳۹۱، رشد اقتصادی منفی ۶٫۸درصدی و تجربه رکود تورمی بی‌سابقه برای کشور بود. سیاست‌های شتاب‌زده دولت علاوه بر پیامدهای اقتصادی، دارای عواقب اجتماعی منفی عدیده‌ای هم بود که در اینجا مجال پرداختن به این بُعد فاجعه نیست.

تصمیم‌سازان اقتصادی کشور، چه در سال‌های اوج درآمدهای نفتی و چه در دوران افول آن، با برخورد‌های سطحی و کوتاه‌نگرانه، اقتصاد کشور را با مشکلات عدیده‌ای مواجه کردند. ضعف در نحوه برخورد با شوک‌های مثبت و منفی، شرایط را به گونه‌ای رقم زد که گویی همواره با شرایط خطر روبرو بوده‌ایم. نکته جالب‌توجه دراین‌باره تکرار اشتباهات گذشته و رجوع نکردن به تجربیات ارزشمند انباشت‌شده در تاریخ اقتصادی کشور است. خوشبختانه نام‌گذاری سال ۱۳۹۵ با عنوان اقتصاد مقاومتی که معادلی است از مفهوم تاب‌آوری، نشان از درک ضرورت و اهمیت مسئله در کشور دارد؛ اما آنچه مسلم است، برای دستیابی به اقتصادی مقاوم، راه درازی در پیش است و در این مسیر نیازمند رویکردی علمی و مبتنی بر برنامه هستیم.

رجوع به ادبیات تاب‌آوری که بر پایه مدیریت ریسک شکل گرفته است، نشان می‌دهد گام نخست برای مقابله با شوک‌های بی‌رون‌ها، شناسایی نقاط آسیب‌پذیر هر کشوری است و بدون چنین شناختی، دستیابی به اقتصادی تاب‌آور چندان میسر نخواهد بود. در ریشه‌یابی نقاط اصلی آسیب‌پذیری کشور، شاید بتوان به ضعف بنیه تولیدی و تکیه صرف بر منابع ارزی حاصل از صادرات نفتی به عنوان اصلی‌ترین و ریشه‌دارترین کانو آسیب‌پذیری در کشور اشاره داشت. وابستگی بیش‌از‌حد اقتصاد به نفت، کشور را در برابر هر شوک نفتی به‌شدت آسیب‌پذیر و شکننده کرده و هزینه‌های هنگفتی را برای کشور به همراه داشته است.

گام بعدی، آماده‌سازی برای مواجهه با شوک‌های بی‌رون‌زااست. چنانچه کشوری به اندازه کافی آمادگی برخورد مؤثر با مخاطرات را داشته باشد، هزینه‌های ناشی از بروز شوک‌ها به حداقل خواهد رسید. تا زمانی‌که آمادگی‌های لازم برای مدیریت مخاطرات پیش‌رو ایجاد نشود، بروز هر تکانه‌ای می‌تواند به بحرانی جدی بدل شود. در شرایط فعلی تقویت توان تولیدی کشور و کاهش اتکا به درآمدهای نفتی، می‌تواند یکی از مؤثرترین گام‌ها برای آماده‌سازی در برابر شوک‌های احتمالی باشد. متأسفانه ساختار نهادی معیوب حاکم بر مناسبات اقتصادی کشور به گونه‌ای است که فشار را برای بخش‌های مولد به‌شدت تنگ کرده و با بالابردن هزینه‌های مبادله، انگیزه را برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی کاهش داده است. محیط کسب‌وکار نامساعد و رفتارهای رانت‌جویانه و فسادآلود که به رفتاری غالب در کشور تبدیل شده، ازجمله موانع اصلی برای رونق بخش‌های تولیدی است. به این دلیل تقویت بنیه تولیدی کشور، نیازمند بازآرایی و اصلاح ساختار نهادی به نفع بخش‌های مولد اقتصاد است. به بیانی شاید بتوان گفت شاه‌بیت اقتصاد مقاومتی، حمایت هدفمند از بخش‌های تولیدی است. کاهش اتکا به درآمدهای نفتی پرنوسان، در صورت فقدان بنیه تولیدی توانمند و منعطف، امکان‌پذیر نخواهد بود.نکته پایانی آنکه همان‌طور که در گزارش توسعه جهانی سال ۲۰۱۴ تأکید شده است، مدیریت ریسک و برخورد مؤثر با شوک‌ها و تکانه‌ها، نیازمند حرکت از واکنش‌های برنامه‌ریزی‌نشده به سوی مدیریت نظام‌مند، یکپارچه و فعال است. متأسفانه در کشور کمتر به اهمیت و ضرورت این توصیه، توجه می‌شود. از این زاویه بارها شاهد اشتباهات و خطاهای راهبردی بوده‌ایم و در بسیاری از مواقع فرصت‌سوزی‌های جبران‌ناپذیری برابیم به همراه داشته است. تا زمانی‌که برخورد‌های نظام تصمیم‌گیری کشور، نظام‌مند و مبتنی بر برنامه، علم و بهره‌گیری از تجارب گذشته نباشد، تحقق اقتصاد مقاومتی دور از ذهن خواهد بود.امید می‌رود بتوانیم در سال ۱۳۹۵ با برنامه‌ریزی‌های اصولی و بر مدار علم و تجربه، به عزمی فراقوه‌ای راه را برای دستیابی به اقتصادی مقاوم هموار کنیم.

جهان

ترکیه و روسیه در راستای بهبود روابط گام برمی دارند

عقب‌نشینی سلطان

به گفته «دیمیتری پسکوف»، سخنگوی کرملین، اردوغان همچنین گفته آماده همکاری با روسیه در مبارزه با تروریسم و حل بحران‌های منطقه‌ای است.

«بن علی ییلدیریم»، نخست‌وزیر ترکیه، هم روز دوشنبه گفته بود پیشرفت‌های خوبی در ارتباط با روسیه حاصل شده ولی از بیان جزئیات آن خودداری کرد. بن‌علی که روز دوشنبه گفته بود ترکیه اگر لازم باشد به خانواده قربانیان حادثه سرنگونی جنگنده روسی هم برای این کشور را نقض کرده بود اما روسیه مدعی بود این هواپیما در درون حریم هوایی سوریه پرواز می‌کرده است. با سرنگونی این جنگنده روابط دو کشور فلج شد، کرملین واردات موادغذایی ترکیه را تحریم کرد، سفر بدون ویزا به روسیه را برای ترک‌ها متوقف و آژانس‌های گردشگری روسی را از ارائه تورهای مسافرتی به ترکیه منع کرد. پوتین مصرا نه می‌گفت تا زمان عذرخواهی

ترکیه از روسیه بابت سقوط این جنگنده، همه این تحریم‌ها به قوت خود باقی می‌مانند. دوشنبه‌شب، کرملین بخش‌هایی از نامه رئیس‌جمهوری ترکیه را روی وب‌سایت خود منتشر کرد که در آن آمده است: «ماایلم همدردی و تأسف عمیق خودم را خطاب به خانواده خلیان درگذشته ابراز کرده و بگویم متأسفم. مرا در غم و اندوه آنها شریک بدانید.

وولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه

با همسایگان» تا جایی پیش رفته بود که حتی یکی از همسایگانش هم از مجادله و تنش جان سالم به در نبرده بود و شاید بتوان گفت قطر و عربستان سعودی تنها دوستان واقعی این جمهوری بودند.

ترکیه تحت رهبری اردوغان در سال‌های گذشته، دوستی با همسایگان مسلمان خود را در پیش گرفت اما محاسبات ترکیه به‌ویژه در سوریه اشتباه از آب درآمد و از زمان آغاز بحران سوریه، آنکارا بارها قدرت‌های منطقه با فرمانطقه‌ای دیگر را برای برکناری «بشار اسد»، رئیس‌جمهوری سوریه تحت فشار قرار داده است. بحران سوریه حتی تا حدودی آنکارا را در مقابل متحد قدرتمندش یعنی ایالات متحده قرار داد و اردوغان، از واشنگتن به دلیل همکاری با نیروهای کرد علیه داعش انتقاد کرده، هرچند ترکیه خود به دلیل عبورومرور آزادانه شورشیان و تروریست‌ها در مرز این کشور با سوریه مورد انتقاد قرار گرفته است. با این همه، به نظر می‌رسد بازگشت به روسیه و عذرخواهی اخیر اردوغان از پوتین قارغ از موضع‌گیری‌های سیاسی مرسوم است و دراین‌باره مشکلات اقتصادی نیز بر این موضع‌گیری سایه افکنده است. اگرچه

رجب‌طیب اردوگان، رئیس‌جمهور ترکیه

رهبران اروپایی مذاکره با کامرون را مشروط به ارائه درخواست خروج کردند

آخرین ضیافت در بروکسل

دانسته و اعلام کرده از فرصت باقی‌مانده خود استفاده می‌کند تا شرایط را برای چنین گذاری آماده کند. بسیاری از رهبران کمپین خروج نیز بارها متذکر شده‌اند پیش از آنکه کشور را تحت فشار ضرب‌الاجلی دوساله بگذارند، خواهان آغاز مذاکراتی غیررسمی درباره شرایط خروج از اتحادیه اروپا هستند.

البته اتحادیه اروپا هیچ ابزار قانونی برای تحمیل فرایند خروج بر بریتانیا در دست ندارد. همین واقعیت بسیاری از دیپلمات‌های اروپایی را به این باور رسانده که چاره‌ای جز آن ندارند تا دست‌کم تا پایان سال جاری میلادی به لندن فرصت دهند درخواست خروج را به طور رسمی ارائه دهد؛ فرصتی که اجازه می‌دهد بریتانیا پیش از برگزاری انتخابات پارلمان اروپایی و انتصاب یک کمیسیون جدید اروپایی در سال ۲۰۱۹، این اتحادیه را ترک کند.

دراین‌مان برخی معتقدند بریتانیا شاید هیچ‌گاه باوجود فشارهای مردمی و حتی با وجود روی کار آمدن حامیان خروج در ارکان قدرت، فرایند خروج را به‌طور رسمی کلید نزند. هرچه باشد، بسیاری از کارشناسان و مقامات اروپایی انتظار داشتند پاسخ بسیاری از سؤالات خود را در جریان ضیافت شام شب گذشته رهبران اروپایی در بروکسل بیابند؛ ضیافتی که شاید آخرین دیدار رسمی کامرون با همتایان اروپایی‌اش باشد. نخست‌وزیر مستعفی بریتانیا که بنا بود روز گذشته پس از ورود به بروکسل و دیدار با ژان‌کلود یانکر، رئیس کمیسیون اروپایی، با همتایان اروپایی خود رودررو مذاکره کرده و سپس در ضیافت شام، مواضع دولتش درباره «برگزیت» را به استحضار همه رهبران اروپایی برساند، امروز باقی ۲۷ عضو اتحادیه اروپا را تنها گذاشته تا درباره اقدامات آتی خود برای مقابله با یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های سیاسی در تاریخ ۶۰ساله این اتحادیه به گفت‌وگو بنشینند.

دراین‌بین، جان کری، وزیر خارجه ایالات متحده، پس از دیدار با فدریکا

محمد بن سلمان و همسرش

فیس بون

رایزنی در کاخ الیزه

جانشین ولیعهد عربستان سعودی، در کاخ الیزه به مدت یک‌ساعت با «فرانسوا اولاند»، رئیس‌جمهور فرانسه، دیدار و گفت‌وگو کرد و سپس راهی ساختمان دولت فرانسه شد تا با «مانوئل والس»، نخست‌وزیر این کشور، ملاقات کند. بیانی‌های رسمی درباره گفت‌وگو میان شاهزاده محمدبن‌سلمان و اولاند صادر نشده است، اما طبق گزارش‌ها در این دیدار، درباره بحران‌های سوریه، عراق، یمن و نیز مسائل مربوط به همکاری مشترک تبادل نظر شد. همچنین اوضاع بحرین، سوریه و عراق و نیز موضوع نفوذ قدرت ایران در منطقه نیز از موضوعات این نشست یک ساعته بود. «عادل الجبیر»، وزیر خارجه سعودی، گفت سفر محمد بن سلمان به فرانسه در زمان بسیار مهمی صورت می‌گیرد؛ چراکه منطقه شاهد جالش‌های زیادی، ازجمله خلأ سیاسی در لبنان، بحران در سوریه، عراق، لیبی و یمن و لزوم حمایت از مصر است. تقویت روابط دوجانبه ریاض و پاریس و طرح «چشم‌اندازی ۲۰۳۰ سعودی»، از دیگر محورهای این دیدار بود. رئیس‌جمهور فرانسه در ابتدای ورود محمدبن‌سلمان به کاخ الیزه از او استقبال و در پایان این گفت‌وگوها نیز شاهزاده سعودی، سلمان، را بدرقه کرد.

رسمی با لباس‌های سنتی، عباهای سفید یا مشکی بلند ببینند. ازاین‌رو انتخاب لباس‌های غربی، شلوار جین، کت، پیراهن و کراوات در کالبنفرنیا در نشست با مقامات سیاسی واشنگتن، بیانگر نکه‌های روشن و پیام‌هایی آشکار بود.

«آزارواذیت» دیپلمات‌های غربی توسط روسیه

● مقام‌های آمریکایی می‌گویند موارد آزار واذیت دیپلمات‌های آمریکایی و غربی در مسکو از سوی نیروهای امنیتی روسیه افزایش یافته است. به گزارش بی‌بی‌سی، «الیزابت ترودو»، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا، گفته است که نگرانی بابت این آزار واذیت‌ها به حدی بوده که «جان کری»، وزیر خارجه آمریکا، این موضوع را به طور مستقیم با «ولادیمیر پوتین»، رئیس‌جمهوری روسیه مطرح کرده است. سخنگوی وزارت خارجه آمریکا به جزئیات این آزار و اذیت دیپلمات‌ها اشاره‌ای نکرده، اما روزنامه واشنگتن‌پست نوشته است که گفته شده مأموران اطلاعاتی روسیه وارد منازل کارمندان سفارتخانه‌ها شده، اسباب و اثاثیه آنها را جابه‌جا و چراغ خانه و تلویزیون را روشن کرده و حتی دریک مورد حیوان خانگی خانواده‌ای را کشته‌اند. روسیه هنوز به طور رسمی دراین‌باره اظهارنظر نکرده است؛ اما این کشور در بیانه‌ای که در اختیار واشنگتن‌پست قرار داده، بی آنکه اتهامات مطرح‌شده در گزارش این روزنامه را تکذیب کند، گفته است آمریکا اقداماتی تحریک‌آمیز در قبال دیپلمات‌های روسی انجام داده است. «مایکل مک‌فاول»، سفیر سابق آمریکا در روسیه، به واشنگتن‌پست گفته است که پس از الحاق کریمه به روسیه، وضع برای دیپلمات‌های آمریکا و غربی دشوارتر شد.

صدور احکام حبس علیه ۵ مخالف بحرینی

● دادگاه بحرین حکم سه تا ۱۵ سال حبس و سلب تابعیت را برای پنج شهروند شیعه این کشور صادر کرد. به گزارش ایسنا، به نقل از روزنامه رای الیوم، دادگاه کیفری بحرین حکم‌هایی را بین سه الی ۱۵ سال حبس و سلب تابعیت برای سه شهروند این کشور به اتهام پیوستن به یک گروه «تروریستی» موسوم به «سرایا المختار» صادر کرد. این افراد به «تلاش برای انجام عملیات تروریستی و جمع‌آوری پول برای یک گروه تروریستی» متهم هستند.

بازگشت زندگی عادی به فلوجه

● پس از گذشت ۲۴ ساعت از اعلام آزادسازی کامل شهر فلوجه زندگی عادی به این شهر بازگشته و مراکز خدماتی و مقر فرمانداری بازگشایی شده است. همچنین قرار است پرورنده‌های امنیتی در ۴۸ ساعت به پلیس محلی تحویل داده شود. به گزارش ایسنا، به نقل از پایگاه خبری ایلا، در همین راستا، دفتر برنامه جهانی غذا، وابسته به سازمان ملل از شرایط سختی که بیش از ۸۵ هزار آواره شهر فلوجه در آن زندگی می‌کنند، ابراز نگرانی کرد.

تشکیل دولت اسپانیا تا اوایل آگوست

● نخست‌وزیر موقت اسپانیا خواست دولت تا اوایل ماه آگوست تشکیل شود. انتخابات پارلمانی اسپانیا پیروز قاطعی نداشت، اما حزب محافظه‌کار مردمی قوی‌تر از سایر احزاب عمل کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، ماریانو راخوی در جمع خبرنگاران ابراز امیدواری کرد که برزخ سیاسی اسپانیا تمدید نشود؛ آن هم در شرایطی که احیای اقتصاد متزلزل اسپانیا وجود دارد.

وقوع ۸ حمله انتحاری در شرق لبنان

● عاملان انتحاری جدید عصر دوشنبه خود را در شهرک القاع در شرق لبنان منفجر کردند. این در حالی است که اهالی این منطقه آماده می‌شدند تا قربانیان انفجارهای صبح‌هنگام روز دوشنبه را دفن کنند. به گزارش الجزیره دو عامل انتحاری خود را در میان تجمع شهروندانی که برای مراسم تدفین قربانیان انفجار صبح دوشنبه آمده می‌شدند، منفجر کردند.

بیش از ۴۰ کشته و زخمی در انفجار انتحاری بغداد

● مقام‌های عراقی اعلام کردند، به دنبال وقوع بمب‌گذاری انتحاری در مسجدی در غرب بغداد، ۱۴ نفر کشته و ۳۲ نفر دیگر زخمی شدند. به گزارش بی‌بی‌سی، حمله به مسجد «ابو غریب» در زمانی انجام شد که مردم پس از افطار برای عبادت جمع شده بودند. مقام‌های پلیس و بیمارستانی در پی وقوع این بمب‌گذاری در گفت‌وگو با خبرنگاری آسوشیتدپرس آمار ۱۴ کشته را تأیید کرده‌اند.

دبیرکل سازمان ملل وارد غزه شد

● دبیرکل سازمان ملل سه‌شنبه از طریق گذرگاه «بیت حانون» وارد نوار غزه شد. به گزارش مرکز اطلاع‌رسانی فلسطین، هدف از این سفر آگاهی از وضعیت فلسطینیان ساکن در غزه است. دبیرکل سازمان ملل در جریان این سفر از ساختمان وابسته سازمان ملل و چندین مرکز درمانی غزه بازدید می‌کند. قرار است بان‌کی مون با محمود عباس، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین، نیز در شهر رام‌الله دیدار کند؛ درهین‌حال، جنبش مقاومت اسلامی (حماس) از «تلاش‌های رئیس‌جمهوری ترکیه در کمک به مردم غزه و کاهش بار محاصره این منطقه» تقدیر کرد.